ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

---

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. กรณ์ที่ทำอักขระ มี..... คือ.....ฯ

ข. สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสะ ๓ ตัว คือ..... ชื่อ.....ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. **เอตํ – อโวจ** สนธิเป็น .....ฯ

ข. **อภินนฺทุ – อิติ** สนธิเป็น .....ฯ

ค. **โนเหตํ** ตัดบทเป็น .....ฯ

ฆ. **อคฺยาคารํ** ตัดบทเป็น .....ฯ

ง. ในสระสนธิ อาเทโส มี ๒ คือ .....ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. อะไรเรียกว่าการันต์ ฯ เฉพาะ อี การันต์ มีในลิงค์ไหนบ้าง ฯ

ค. ในสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถีลิงค์อย่างเดียว ฯ

ฆ. ในวิเสสนสัพพนาม ศัพท์พวกไหน จัดเป็นนิยม ฯ

ง. **อโธ, เสฺว** แปลว่าอย่างไร ฯ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง ฯ

๕. กิริยากิตก์ คือ **อจฺฉิชฺช, ติณฺโณ** แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. **กาตพฺพนฺติ การิยํ** ฯ

ข. **วทตีติ วตฺตา** ฯ

ค. **ทุสฺสติ เตนาติ โทโส** ฯ

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอัพยยีภาวสมาส ฯ และอัพยยีภาวสมาสนั้นมีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ **นิทฺทรถํ, พฺรหฺมสฺสโร (ภควา)** เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

๗. ในพหุลตัทธิต และตทัสสัตถิตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ **ปุตฺติโม** ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. กรณ์ที่ทำอักขระ มี ๔ คือ ชิวฺหามชฺฌ ท่ามกลางลิ้น ๑ ชิวฺโหปคฺคฺ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๑ ชิวฺหคฺคฺ ปลายลิ้น ๑ สกฏฺฐานำ ฐานของตน ๑ ฯ

ข. สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสะ ๓ ตัว คือ อา อี อู เอ โอ ชื่อทีฆะ มีเสียงยาว เหมือนคำว่า ภาคี วธู เสโข เป็นต้น ฯ

๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. เอตำ - อโวจ	สนธิเป็น	เอตทโวจ ฯ
ข. อภินนฺทุ - อิติ	สนธิเป็น	อภินนฺทุนฺติ ฯ
ค. โนเหตำ	ตัดบทเป็น	โนหิ - เอตำ ฯ
ฆ. อคฺฆาคารำ	ตัดบทเป็น	อคฺคิ - อาคารำ ฯ

ง. ในสระสนธิ อาเทโส มี ๒ คือ แปลงสระเบื้องหน้า ๑ แปลงสระเบื้องหลัง ๑ ฯ

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ ๑ วิเสส ๑ อติวิเสส ๑ ฯ

ข. สระที่สุดแห่งศัพท์ เรียกว่า การันต์ ฯ เฉพาะ อี การันต์ มีในปุงลิงค์และอิตถีลิงค์ ฯ

ค. ในสังขยาตั้งแต่ เอกูนวีสติ ถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถีลิงค์อย่างเดียว ฯ

ฆ. ในวิเสสนสัพพนาม ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอต, อิม, อมุ จัดเป็นนิยม ฯ

ง. อโธ แปลว่า เบื้องต่ำ เป็นนิบาตบอกที่ ฯ เสฺว แปลว่า วันพรุ่ง เป็นนิบาตบอกกาล ฯ

ป.1-2/8

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑, กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑, กาลยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ฯ กาล ทั้ง ๓ นั้น ท่านแบ่งให้ละเอียดออกอีก ดังนี้

ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ๑, ปัจจุบันใกล้อดีต ๑, ปัจจุบันใกล้อนาคต ๑ ฯ

อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ๑, ล่วงแล้ววานนี้ ๑, ล่วงแล้ววันนี้ ๑ ฯ

อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน ๑, อนาคตของอดีต ๑ ฯ

๕. กิริยากิตก์ คือ อจฺฉิชฺช แปลว่า ชิงเอาแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก อา บทหน้า ฉิทฺ ธาตุ ในความชิงเอา ตูนาทิปัจจัย คือ ตูน ตฺวา ตฺวาน มีอุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ทฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น ชฺช สำเร็จรูปเป็น อจฺฉิชฺช ฯ

ติณฺโณ แปลว่า ข้ามแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ตรฺ ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย ธาตุมี รฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตุ ลง สิ ปจฺจยา วิภัตติ สำเร็จรูปเป็น ติณฺโณ ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะ มาดังนี้

ก. (กรรมใด) อันเขาพึงทำ เหตุนั้น (กรรมนั้น) ชื่อว่าอันเขาพึงทำ ฯ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ณฺย ปัจจัย ฯ

ข. (ผู้ใด) ย่อมกล่าว เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้กล่าว ฯ เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ตุ ปัจจัย ฯ

ค. (ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน) ฯ เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ ณ ปัจจัย ฯ

ป.1-2/9

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่าอัพยยีภาวสมาส ฯ อัพยยีภาวสมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ อุปสคฺคปุพฺพโก ๑ นิปาตปุพฺพโก ๑ ฯ

นิทฺทรถ เป็นอุปสัคคปุพพกอัพยยีภาวสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า ทรถสฺส อภาโว นิทฺทรถ ฯ

พฺรหฺมสฺสโร (ภควา) เป็นฉัฏฐีอุปมาพหุพพิหิสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า พฺรหฺมุโน สโร อิว สโร ยสฺส โส พฺรหฺมสฺสโร (ภควา) ฯ

๗. ในพหุลตัทธิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลุ ฯ ในตทัสสัตถิตัทธิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ วี, ส, สี, อิก, อี, ร, วนฺตุ, มนฺตุ, ณ ฯ

ปุตฺติโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาทิตัทธิต ฯ วิเคราะห์ว่า ปุตฺโต อสฺส อตฺถีติ ปุตฺติโม ฯ
